

УДК 378.147:004.77]:[02+930.25](477):378.22
DOI: 10.31866/2616-7654.11.2023.282674

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОШУКУ» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ

Оксана Збанацька,
докторка наук з соціальних комунікацій,
доцентка,
кандидатка історичних наук,
Київський університет культури
(Київ, Україна)
e-mail: ZbanatskaO@i.ua
ORCID: 0000-0003-0413-7576

Метою статті є висвітлення практики викладання освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» для магістрів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» у Приватному вищому навчальному закладі «Київський університет культури».

Методи дослідження. Було застосовано науковий аналіз, синтез, узагальнення – для виокремлення змісту методики викладання та узагальнення інформації про вміст освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку»; структурний – для визначення її структури; класифікації – для типологізації основних організаційних форм освітнього процесу. Логічний та системний підходи дозволили виявити особливості викладання освітньої компоненти, простежити взаємозв'язок теорії і практики.

Наукова новизна дослідження полягає у висвітленні особливостей викладання освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» для магістрів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» у Приватному вищому навчальному закладі «Київський університет культури», які раніше не розглядалися, та його практичного досвіду.

Основні висновки. Освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» є необхідною для майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Використання при її викладанні таких інноваційних методів, як побудова інтелект-карт і фасетів, розробка словникових статей для інформаційно-пошукового тезауруса із прикріпленням до кожного здобувача освіти персональної теми, пов'язаної з майбутньою магістерською роботою, формує у них уяву про предмет дослідження, а робота із сайтами бібліотек та архівів дає змогу накопичити інформаційні ресурси для написання роботи. Перспективи подальших досліджень полягають у тому, що обговорення структури, змістовного наповнення та особливостей викладання освітніх компонент має відбуватися на постійній основі, щоб покращити підготовку фахівців інформаційної сфери і сприяти подальшому розвитку спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Ключові слова: викладання; «Концептуальні засади інформаційного пошуку»; маістри; освітня компонента; Приватний вищий навчальний заклад «Київський університет культури».

ВСТУП

У 2015 році в Україні започатковано нову спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», що сприяло продовженню розробки різних освітніх програм. В Законі України «Про освіту» (2017) зазначено, що освітня програма – це «єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання». Кожна навчальна дисципліна розглядається як окрема освітня компонента, яка має свою структуру, чіткий набір результатів навчання, визначені види навчальної діяльності, критерії оцінювання.

При розробці освітніх компонент враховується багато чинників, зокрема: вона обов'язкова чи вибіркова; теоретичного чи практичного спрямування; скільки годин відведено на її вивчення в рамках освітньої програми та ін. Також велику роль відіграє особистий педагогічний і практичний досвід викладача, його креативність.

Потрібно враховувати і поточну ситуацію в країні. Сучасна вища освіта здобувається переважно дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, які стали невід'ємною частиною життя викладачів та здобувачів освіти. Учасники навчального процесу пристосовуються до нових форм проведення занять, які в майбутньому повноцінно інтегруються в освітнє середовище.

Крім того, викладачі повинні звернути увагу на особливості викладання освітніх компонент, оскільки від цього залежить засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

В сучасному інформаційному суспільстві для студентів рушійною силою є інформація, знання інформаційних технологій, володіння навичками працювати з первинною і вторинною інформацією. Останнє передбачає проведення різних видів інформаційного пошуку, який реалізується в бібліотечних, архівних, інформаційних установах, мережі інтернет. Саме цьому виду інформаційної діяльності присвячено освітню компоненту «Концептуальні засади інформаційного пошуку».

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Теоретичні та методичні особливості викладання освітніх компонент для спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» сьогодні не часто потрапляють у поле уваги науковців і викладачів закладів вищої освіти.

Загальні питання підготовки фахівців інформаційної сфери в контексті сталого розвитку ООН до 2030 року висвітлено в публікації О. Воскобойнікової-Гузевої (2020).

У наукових працях Н. Бачинської і Т. Новальської (2019; Бачинська, 2018) досліджено етапи становлення та розвитку бібліотечно-інформаційної освіти в Україні загалом та в Київському національному університеті культури і мистецтв зокрема. Основним концептам вищої інформаційної освіти присвячено ряд публікацій О. Матвієнко та М. Цивіна (2017, 2018, 2021а); трендам модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти України і критеріям результативності ступеневої підготовки фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – праці А. Соляник (2017, 2018); необхідність розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти бібліотечних спеціальностей висвітлено І. Давидовою та О. Мар'їною (2020).

У зв'язку з актуалізацією та модернізацією освітніх програм пропонуються нові спеціалізації: інтернет-маркетолог (Новальська & Касьян, 2021), HR-менеджер (Матвієнко & Цивін, 2021b).

Об'єктом уваги освітян ставали й особливості викладання окремих освітніх компонент, таких як: бібліотечно-інформаційне обслуговування (Новальська, 2019), інформаційно-аналітична діяльність (Загуменна & Кузьменко, 2022), стандартизація в інформаційній, бібліотечній та архівній справі (Пшенична та ін., 2021), теорія документно-інформаційних потоків (Прокопенко, 2017). Сьогодні таких публікацій замало, а обмін досвідом викладання освітніх компонент є важливим у контексті якісної підготовки здобувачів освіти.

Отже, **метою статті** є висвітлення практики викладання освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» для магістрів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» у Приватному вищому навчальному закладі «Київський університет культури».

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні використано: методи наукового аналізу, синтезу, узагальнення – для виокремлення змісту методики викладання та узагальнення інформації про вміст освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку»; структурний – для визначення її структури; класифікації – для типологізації основних організаційних форм освітнього процесу. Логічний та системний підходи дозволили виявити особливості викладання освітньої компоненти, простежити взаємозв'язок теорії і практики.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» належить до вибіркової освітньої компоненти підготовки фахівців освітньої програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» у Приватному вищому навчальному закладі «Київський університет культури» (2022). Робочу програму і її силабус складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за зазначеною спеціальністю.

Мета освітньої компоненти полягає у наданні здобувачам уявлень про можливі та найбільш ефективні шляхи пошуку інформації в різноманітних інформаційно-пошукових системах. Виходячи із окресленої мети, завдання освітньої компоненти сформульовано так: розкрити основні принципи інформаційного пошуку, допомогти здобувачам освіти оволодіти навичками роботи з евристичним апаратом документального масиву на різних носіях інформації та здатності застосовувати знання на практиці, надати їм вміння здійснювати пошук документів в електронних каталогах, базах даних, інформаційно-пошукових системах, засобами інтернету.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (2019), освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» спрямована на формування загальних:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

- вміння виявляти, порушувати та вирішувати проблеми;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт і фахових компетентностей:
 - здатність організувати роботу та здійснювати керівництво інформаційно-аналітичними структурними підрозділами на підприємствах, в організаціях і установах, зокрема в архівних, бібліотечних, інформаційних;
 - здатність відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом проведення аналізу інформаційних потоків і масивів;
 - здатність застосовувати комп'ютерні технології з метою вдосконалення професійної діяльності, розуміти принципи проектування та функціонування автоматизованих БД, семантичного вебу, веб-сервісів і соціальних медіа;
 - здатність використовувати у фаховій діяльності знання наукових принципів і методів архівознавства, бібліотекознавства, стратегії, моделі, стандарти та методи розвитку, адміністрування бібліотечних, документаційних і архівних систем;
 - здатність організувати та реалізовувати маркетингову діяльність інформаційних установ;
 - здатність здійснювати інформаційний моніторинг.
- Опанування здобувачами освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» дає змогу отримати такі програмні результати навчання:
 - формувати стратегії системної організації, модернізації, підвищення ефективності управління інформаційною, бібліотечною та архівною справою;
 - здійснювати організацію й управління інформаційно-аналітичною діяльністю на підприємствах та установах;
 - застосовувати технології створення та підтримки функціонування електронних бібліотек і архівів, вивчення й задоволення інформаційних потреб користувачів;
 - здійснювати процедури аналітико-синтетичного опрацювання наукової та управлінської інформації;
 - володіти методиками бібліо- та вебметричного аналізу інформаційних потоків і масивів;
 - розробляти моделі предметної галузі, застосовувати принципи проектування автоматизованих баз даних, семантичного вебу, веб-сервісів і соціальних медіа в інформаційній діяльності;
 - створювати та реалізовувати затребувані споживачами інформаційні продукти і послуги;
 - здійснювати маркетингові дослідження ринку інформаційних продуктів і послуг;
 - застосовувати законодавчі та нормативні документи, що регулюють функціонування інформаційної сфери.

Освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» спирається на програмні результати навчання, отримані здобувачами на бакалавраті у межах дисциплін «Аналітико-синтетичне опрацювання документів», «Інформаційні продукти, послуги, ринок», «Інформаційно-аналітична діяльність», та інтегрується з такими освітніми компонентами, як «Менеджмент інформаційної, бібліотечної та архівної справи», «Інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності», «Бази даних та серверні веб-технології» та ін.

Загальний обсяг освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» 5 кредитів – 150 годин, у тому числі: 30 годин лекційних, 20 годин практичних занять, 100 годин – самостійна робота. Вона вивчається на 1 курсі магістратури, розрахована на один семестр і завершується іспитом.

Освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» має таку тематичну структуру:

Розділ 1. Теоретичні засади інформаційного пошуку.

Розділ 2. Інформаційні ресурси документно-інформаційних установ.

Розділ 3. Основні засоби інформаційного пошуку.

Розділ 4. Окремі види евристик.

Основними організаційними формами освітнього процесу є лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, заходи з контролю їхніх знань.

Теоретичні питання освітньої компоненти розглядаються на лекціях, які супроводжуються презентаціями і поясненнями, коли викладач додатково розкриває сутність понять і процесів стосовно теми заняття. Порядок викладення теоретичних положень починається з розгляду сучасного інформаційного простору, евристичного підґрунтя інформаційного пошуку, основних видів та типів документів як об'єктів пошуку. Наступним є розгляд інформаційних ресурсів бібліотечних і архівних установ. Далі приділяється увага загальним принципам інформаційного пошуку, інформаційно-пошуковим мовам та тезаурусам. Наостанок здобувачі освіти знайомляться з окремими видами евристик: документною, бібліографічною, архівною, літературознавчою, документною в інтернеті.

Закріплення теоретичних положень освітньої компоненти відбувається на практичних заняттях, для виконання яких залучаються інформаційно-комунікаційні технології. Особливістю є те, що за кожним здобувачем освіти закріплюється персональна тема, пов'язана з майбутньою магістерською роботою. В ході виконання практичних робіт у них формується уява про предмет дослідження і накопичуються інформаційні ресурси для написання роботи. Так, при побудові інтелект-карт і фасетів вимальовується предметне поле дослідження; при розробці словникових статей для інформаційно-пошукового тезауруса – окреслюються взаємозв'язки персональної теми з іншими. Робота із сайтами бібліотек та архівів дозволяє ознайомитись з електронними каталогами, сервісами, базами даних. За допомогою пошукового сервера Google (www.google.com.ua) здобувачі освіти здійснюють пошук різноманітної інформації (поточне котирування валют, розклад руху потягів, нормативні акти та зміни в законодавстві, періодичні видання за фахом, конференції за фахом, електронні карти тощо).

Одним з основних засобів засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час є самостійна робота. Її головною метою є «закріплення, розширення й поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи компетентностей, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі, для досягнення програмних результатів навчання» (Прокопенко, 2017).

Самостійна робота здобувачів освіти охоплює такі форми:

- опрацювання літератури з теми;
- підготовка відповідей на запропоновані викладачем питання;
- підготовка повідомлень-досліджень на запропоновані теми;

- аналіз інформаційних ресурсів, представлених на сайтах провідних бібліотек і архівів країни;
- підготовка презентацій для демонстрації результатів роботи;
- написання методики інформаційного пошуку;
- наведення прикладів інформаційно-пошукових мов.

В основу оцінювання навчальних досягнень студентів з освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» покладено накопичувальну систему. Здобувачі освіти накопичують бали за відвідування лекцій, виконання практичних і самостійних робіт. Кількість балів за самостійну роботу залежить від вчасності, повноти, якості, самостійності виконання, креативності. Підсумковий контроль здійснюється на іспиті, який проводиться у формі тестування.

Методичне забезпечення освітньої компоненти охоплює робочу програму, силабус, опорні конспекти лекцій у вигляді презентацій, засоби підсумкового контролю, критерії оцінювання знань здобувачів та шкалу оцінювань.

Здобувачам освіти надаються рекомендовані інформаційні джерела (основна та допоміжна література, інший контент для навчання). З освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» відсутні навчальні видання, тому її вміст цілком залежить від авторського бачення викладача. Як основну літературу студентам запропоновано: навчальний посібник Н. В. Карамішевої (2013); дві монографії О. М. Збанацької (2017, 2018) та статті у фахових виданнях: Л. С. Прокопенко (2005), Н. М. Христова (2005, 2010).

Список рекомендованої допоміжної літератури містить навчальні, довідкові, наукові видання, а також статті із періодичних та продовжуваних видань («Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», «Вісник Харківської державної академії культури», «Довідник секретаря та офіс-менеджера», «Наука та інновації»).

Інший контент для навчання містить посилання на сайти провідних бібліотек та архівів України.

У 2020–2021 роках навчальному процесу заважала пандемія, у 2022-му – повномасштабна війна. Для закладів вищої освіти вже стало звичним дистанційне навчання з використанням різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій. Налагодження комунікації зі здобувачами освіти відбувається у синхронному та асинхронному режимах.

Щодо опанування освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку», то для проведення лекцій використовується Zoom – сервіс, що дозволяє організувати відеоконференції та онлайн-зустрічі.

Матеріали лекцій, завдання для практичних занять і самостійної роботи завантажуються на Moodle – навчальну платформу, призначену для об'єднання суб'єктів дистанційного навчання в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища, і доступні здобувачам освіти 24/7. Для самостійних робіт визначається термін виконання. Виконані практичні та самостійні роботи здобувачі освіти також завантажують на платформу Moodle, де викладач має змогу їх перевірити і оцінити.

Підсумковий контроль здійснюється на іспиті, який проводиться у формі тестування на цій же платформі.

ВИСНОВКИ

Освітня компонента «Концептуальні засади інформаційного пошуку» є необхідною для майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, адже сфера їх діяльності напряму пов'язана з інформаційним пошуком, а вміння поєднувати теоретичні знання із практикою – одне з головних завдань курсу.

Відсутність навчальних видань робить лекцію основною формою навчального процесу, а її вміст цілком залежить від авторського бачення викладача.

Раціонально організована самостійна робота є необхідною складовою якісної методики викладання, що забезпечує ефективне засвоєння теоретичних та прикладних знань здобувачами освіти, набуття ними потрібних компетентностей.

Розвиток дистанційного навчання, застосування інформаційно-комунікаційних технологій у системі інформаційної освіти є перспективними. Ці технології повинні постійно вдосконалюватися, щоб сприяти адаптації до нових реалій освітнього процесу і забезпечити високу якість освіти. Освітній простір та освітній процес мають стати більш сучасними.

Використання при викладанні освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» таких інноваційних методів, як побудова інтелект-карт і фасетів, розробка словникових статей для інформаційно-пошукового тезауруса із прикріпленням до кожного здобувача освіти персональної теми, пов'язаної з майбутньою магістерською роботою, формує у них уяву про предмет дослідження, а робота із сайтами бібліотек та архівів дає змогу накопичити інформаційні ресурси для написання роботи. Таким чином, створюються умови для підвищення якості фахової підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», а це дає змогу сформулювати в них передбачені Стандартом вищої освіти України другого (магістерського) рівня загальні і фахові компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у тому, що обговорення структури, змістовного наповнення та особливостей викладання освітніх компонент має відбуватися на постійній основі, щоб покращити підготовку фахівців інформаційної сфери і сприяти подальшому розвитку спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бачинська, Н. (2018). Бібліотечно-інформаційна освіта в Україні: етапи розвитку та характерні ознаки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 57–67.
- Верховна Рада України. (2017, 5 вересня). *Про освіту* (Закон № 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Воскобойнікова-Гузєва, О. (2020). Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року: імплементація в освітньому процесі підготовки фахівців інформаційної справи в Україні. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 6, 84–96. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218613>
- Давидова, І., & Мар'їна, О. (2020). Розвиток цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 6, 97–104. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218614>

- Загуменна, В. В., & Кузьменко, О. І. (2022). Інформаційно-аналітична діяльність як наукова та навчальна дисципліна: еволюція, тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817>
- Збанацька, О. М. (2017). *Розвиток інформаційно-пошукових мов у пошукових системах бібліотек і архівів* [Монографія]. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Збанацька, О. М. (2018). *Комунікаційні засади документної евристики* [Монографія]. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Карамішева, Н. В. (2013). *Евристика*. ПАІС.
- Матвієнко, О., & Цивін, М. (2017). Вища інформаційна освіта: основні концепти визначення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 4–11.
- Матвієнко, О., & Цивін, М. (2018). «Управління знаннями» як методологічний орієнтир пошуку концепту спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2, 66–76. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.2.2018.152776>
- Матвієнко, О., & Цивін, М. (2021a). «Цифрові» професії інформаційного фахівця: освітні перспективи і вимоги ринку праці. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 7, 58–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233279>
- Матвієнко, О., & Цивін, М. (2021b). HR-менеджер: професія «людина –знакова система» за освітньою спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Вісник Книжкової палати*, 7, 13–17. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.7\(300\).13-17](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.7(300).13-17)
- Міністерство освіти і науки України. (2019, 24 травня). *Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»* (Наказ № 728). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf>
- Новальська, Т. (2019). Структурна та когнітивна трансформація навчальної дисципліни «Бібліотечно-інформаційне обслуговування». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 4, 68–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187821>
- Новальська, Т., & Бачинська, Н. (2019). Бібліотечно-інформаційна освіта в КНУКіМ в контексті історії та сьогодення (до 50-річного ювілею започаткування бібліотечно-інформаційної освіти в Київському національному університеті культури і мистецтв). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 124–132. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2019.165335>
- Новальська, Т., & Касьян, В. (2021). Теоретико-методологічні засади підготовки інтернет-маркетолога за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 7, 71–82. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233297>
- Приватний вищий навчальний заклад «Київський університет культури». (2022). *Концептуальні засади інформаційного пошуку* [Робоча програма вибіркової освітньої компоненти]. Київський університет культури.
- Прокопенко, Л. С. (2005). Методика пошуку літератури. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 51–58.
- Прокопенко, Л. (2017). Особливості викладання дисципліни «Теорія документно-інформаційних потоків» для підготовки магістрів. *Вісник Книжкової палати*, 6, 24–29. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_6_8
- Пшенична, О., Просяна, Д., & Сівак, С. (2021). Інноваційні методи викладання навчальної дисципліни «Стандартизація в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»

- в умовах змішаного навчання. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 8, 117–126. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.8.2021.247589>
- Соляник, А. (2017). Сучасні тренди модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти України. *Вісник Книжкової палати*, 1, 22–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2017_1_9
- Соляник, А. (2018). Інноваційні критерії результативності ступеневої підготовки фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 1, 64–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.1.2018.146291>
- Христова, Н. М. (2005). Методика пошуку архівної інформації *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 58–61.
- Христова, Н. М. (2010). Архівна евристика: практичні аспекти. *Архіви України*, 5(270), 281–286.

REFERENCES

- Bachynska, N. (2018). Bibliotechno-informatsiina osvita v Ukraini: etapy rozvytku ta kharakterni oznaky [Library and information education in Ukraine: development stages and characteristics]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 57–67 [in Ukrainian].
- Davydova, I., & Mar'ina, O. (2020). Rozvytok tsyfrovyykh kompetentnostei studentiv biblioteknykh spetsialnostei [Development of the library and information science students' digital competencies]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 6, 97–104. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218614> [in Ukrainian].
- Karamysheva, N. V. (2013). *Evrystyka* [Heuristics]. PAIS [in Ukrainian].
- Khrystova, N. M. (2005). Metodyka poshuku arkhivnoi informatsii [Archival information search methodology]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 58–61 [in Ukrainian].
- Khrystova, N. M. (2010). Arkhivna evrystyka: praktychni aspekty [Archival heuristics: practical aspects]. *Archives of Ukraine*, 5(270), 281–286 [in Ukrainian].
- Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2017). Vyshcha informatsiina osvita: osnovni kontsepty vyznachennia [Higher information education: basic concepts of the definition]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 4–11 [in Ukrainian].
- Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2018). "Upravlinnia znanniamy" yak metodolohichniy oriientyr poshuku kontseptu spetsialnosti "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava" ["Knowledge management" as a methodological guide for searching the concept of speciality "Information, library and archival studies"]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 2, 66–76. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.2.2018.152776> [in Ukrainian].
- Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2021a). "Tsyfrovi" profesii informatsiinoho fakhivtsia: osvritni perspektyvy i vymohy rynku pratsi ["Digital" professions of the information specialist: educational prospects and labor market requirements]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 7, 58–70. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233279> [in Ukrainian].
- Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2021b). HR-menedzher: profesiia "liudyna –znakova systema" za osvitnoiu spetsialnistiu "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava" [HR-manager: profession "the person –sign system" in the educational specialty "Information, library and archival affairs"]. *Bulletin of the Book Chamber*, 7, 13–17. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.7\(300\).13-17](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.7(300).13-17) [in Ukrainian].
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2019, May 24). *Standart vyshchoi osvity Ukrainy: druhyi (mahisterskyi) riven, haluz znan 02 "Kultura i mystetstvo", spetsialnist 029 "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava"* [Standard of higher education of Ukraine: second (master's) level, field of knowledge 02 "Culture and art", specialty 029 "Information,

- library and archive work"] (Order No. 728). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf> [in Ukrainian].
- Noval'ska, T. (2019). Strukturna ta kohnityvna transformatsiia navchalnoi dystsypliny "Bibliotechno-informatsiine obsluhovuvannya" [Structural and cognitive transformation of the education discipline "Library and information service"]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 4, 68–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187821> [in Ukrainian].
- Noval'ska, T., & Bachyn'ska, N. (2019). Bibliotechno-informatsiina osvita v KNUKiM v konteksti istorii ta sohodennia (do 50-richnoho yuvileiu zapochatkuvannia bibliotechno-informatsiinoi osvity v Kyiv'skomu natsionalnomu universyteti kultury i mystetstv) [Library and information education at KNUKiM in the context of history and the present (to the 50th anniversary of the beginning of library and information education at Kyiv National University of Culture and Arts)]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 124–132. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2019.165335> [in Ukrainian].
- Noval'ska, T., & Kasian, V. (2021). Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky internet-marketoloha za spetsialnistiu 029 "Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava" [Theoretical and methodological fundamentals of internet marketing training in specialty 029 "Information, library and archival affairs"]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 7, 71–82. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233297> [in Ukrainian].
- Private Higher Educational Institution "Kyiv University of Culture". (2022). *Kontseptualni zasady informatsiinoho poshuku* [Conceptual principles of information search] [Work program of the selective educational component] Kyiv University of Culture [in Ukrainian].
- Prokopenko, L. S. (2005). Metodyka poshuku literatury [Literature search methodology]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 51–58 [in Ukrainian].
- Prokopenko, L. (2017). Osoblyvosti vykladannia dystsypliny "Teoriia dokumentno-informatsiinykh potokiv" dlia pidhotovky mahistriv [Peculiarities of teaching the discipline "Theory of document and information flows" for master's training]. *Bulletin of the Book Chamber*, 6, 24–29. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_6_8 [in Ukrainian].
- Pshenychna, O., Prosiiana, D., & Sivak, S. (2021). Innovatsiini metody vykladannia navchalnoi dystsypliny "Standartyzatsiia v informatsiinii, bibliotechnii ta arkhivnii spravi" v umovakh zmishanoho navchannia [Innovative methods of teaching the course "Standardization in information, library and archival studies" in the context of blended learning]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 8, 117–126. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.8.2021.247589> [in Ukrainian].
- Solianyk, A. (2017). Suchasni trendy modernizatsii vyshchoi bibliotechno-informatsiinoi osvity Ukrainy [Modern trends in the modernization of higher library and information education in Ukraine]. *Bulletin of the Book Chamber*, 1, 22–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_1_9 [in Ukrainian].
- Solianyk, A. (2018). Innovatsiini kryterii rezul'tatyvnosti stupenevoi pidhotovky fakhivtsiv zi spetsialnosti 029 "Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava" [Innovative criteria of results of student preparation of professionals with specialties 029 "Information, library and archive studies"]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 1, 64–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.1.2018.146291> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2017, September 5). *Pro osvitu* [On education] (Law No. 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
- Voskoboinikova-Huzieva, O. (2020). Tsili staloho rozvytku OON do 2030 roku: implementatsiia v osvithnomu protsesi pidhotovky fakhivtsiv informatsiinoi spravy v Ukraini [Un sustainable development goals until 2030: implementation in the educational process of training of information affairs specialists in Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 6, 84–96. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218613> [in Ukrainian].

- Zahumenna, V. V., & Kuzmenko, O. I. (2022). Informatsiino-analitychna diialnist yak naukova ta navchalna dystsyplina: evoliutsiia, tendentsii rozvytku [Information and analytical activity as a scientific and educational discipline: evolution, development trends]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817> [in Ukrainian].
- Zbanatska, O. M. (2017). *Rozvytok informatsiino-poshukovykh mov u poshukovykh systemakh bibliotek i arkhiviv* [Development of retrieval languages in the search systems of libraries and archives] [Monograph]. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].
- Zbanatska, O. M. (2018). *Komunikatsiini zasady dokumentnoi evrystyky* [Communicational basis of documentary heuristics] [Monograph]. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].

UDC 378.147:004.77]:[02+930.25](477):378.22

Oksana Zbanatska,
*Doctor of Sciences in Social Communications,
Associate Professor,
PhD in Historical Sciences,
Kyiv University of Culture
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: ZbanatskaO@i.ua
ORCID: 0000-0003-0413-7576*

PECULIARITIES OF TEACHING THE EDUCATIONAL COMPONENT “CONCEPTUAL PRINCIPLES OF INFORMATION SEARCH” FOR MASTERS’ TRAINING

The aim of the article is to highlight the practice of teaching the educational component “Conceptual principles of information search” for masters in specialty 029 “Information, library and archive affairs” at the Private higher educational institution “Kyiv University of Culture”.

Research methods. The scientific analysis, synthesis and generalization were used to highlight the meaning of teaching methods, and to generalize information about the content of the educational component “Conceptual principles of information search”; the structural method was applied in order to determine the structure of the mentioned above educational component; classifications was used for the typology of the main organizational forms of the educational process. Logical and systematic approaches made it possible to reveal peculiarities of teaching the educational component, and to trace the relationship between the theory and the practice.

Scientific novelty of the study grounds on highlighting peculiarities of teaching the educational component “Conceptual principles of information search” for masters in specialty 029 “Information, library and archive affairs” at the Private higher educational institution “Kyiv University of Culture” which have not been considered before, as well as its practice experience.

Main conclusions. The educational component “Conceptual principles of information search” is necessary for future specialists in information, library and archive affairs. The use in teaching the educational component of such innovative methods as the construction of intelligence maps and facets, the elaboration of dictionary articles for the information search thesaurus with the attachment to each student a personal topic related to the future master’s paper, forms an idea about the subject of research. Additionally, working with the sites of libraries and archives makes it possible to accumulate information resources for writing a thesis. The prospects for further research are that the discussion of the structure, the content basis and

teaching peculiarities of educational components should take place on an ongoing basis in order to improve the training of specialists in the information field, and contribute to the successive development of specialty 029 “Information, library and archive affairs”.

Keywords: teaching; “Conceptual principles of information search”; masters; the educational component; the Private higher educational institution “Kyiv University of Culture”.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2023 р.